

ETH DIARI

Numerò 26
Dissabte 6 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ERA GENERALITAT ENVIE CANS TATH PIRENÈU ENTÀ ESVITAR ES ATACS DES OSSI

Era Generalitat a enviat ara comarca dera Nauta Ribagòrça, en Pirenèu lheidatan, sies cadèths dera raça mastin deth Pirenèu, tamb era intencion de despartí-les entre es ramaders der airau que sollicitèren proteccion deuant era menaça que supause un possible atac des ossi que demoren ena zòna.

Se despartiràn 15 animaues avaloradi en mèis de 100.000 pessetes. Enes darrèrs dies an arribat en Pirenèu sies gossets, des quaus dus ja son tamb eth sòn propietari. Se tracte d'ua actuacion qu'a coma objectiu protegir es ramats d'ovelles qu'eth pròplèu ostiu abitaràn era zòna montanhosa e que pòden èster er objectiu potenciau des ossi, reintrodusi en Pirenèu a trauers eth programa Life dera Union Europèa.

Es cans mastin an, coma principau característica, un gran olfacte que les permet sènter ar instant fòrça des menaces que pòden lucar eth bestiar e esvitar es atacs que cada an se produïssen ena zòna.

CANAL MÉTEO CONNÈCTE EN DIRÈCTE TAMB VALS E MONTANHES DES PIRENÈUS

Eth canau Méteo, includit ena aufèrta audiovisuala de Canau Satellit Digi-tau, ven d'estreiar un dispositiu especiau de

météo

ueit cameres en aire liure que permetèran as espectadors seguir cada dia, en dirècte, era evolucion deth temps enes Pirenèus,

segontes a informat aguesta plataforma digitala.

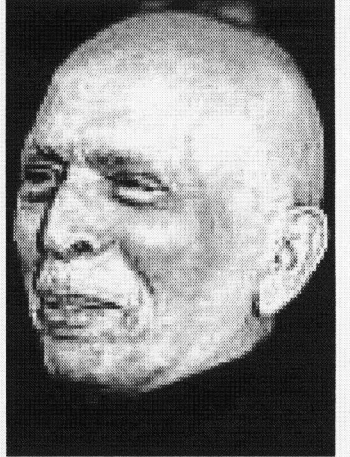
D'aguest biais, es aficionadi as esports d'iuèrn poderàn conèisher ath moment eth temps e er estat dera nhèu des estacions de Baqueira Beret, La Molina, Pal e Portainé, enes vals pirenenques d'Aran, eth Palhars, era Cerdanha e Andorra.

Eth canau Méteo completè d'aguesta faïçon era sua aufèrta informatua ath torn dera prevision meteorologica e er estat dera nhèu enes diuèrses pistes d'esquí d'Españha.

ETH REI HUSSEIN DE JORDÀNIA EI "CLINICAMENT MÒRT"

Eth rei Hussein de Jordània ei "clínicament mòrt e se lo manten en vida artificiaument" en ua UCI deth complexe medic Al-Hussein, segontes un naut responsable jordan. Eth rei Hussein de Jordània, qu'ager tornèc a Jordània en estat critic, siguec portat entara UCI en elicotèr des der aeropòrt Reina Alia, d'Aman. Es membres dera familha reiau dan eth sòn darrèr adiu ath rei Hussein, qu'agonise, segontes declarèc un d'eri. Eth german petit deth rei, eth prince ereu

destituisit Hassan Ibn Talal, era sua fraia, era princessa Basma, e un des sòns cosins, Zeid Ben Chaker, an deishat dejà eth complexe ospitalèr d'Amman, dempús auer dit adiu ath monarca.

ISRAÈU CONFIE EN UA TRANSICION SENSE SUBERSAUTI EN JORDÀNIA, A DESPIET DE TÈMER UN CAMBI ENES RELACIONS

Es responsables israelians èren confiadi en que i age ua transicion sense subersauti en Jordània, encara que heren conèisher es sues pòurs sus un possible cambi enes relacions entre Israèu e Amman a compdar dera prevedibla desaparicion deth rei Hussein.

Era principau pregunta qu'an en cap ei s'eth prince eretèr Abdalà mantierà es relacions estrategiquas entre Jordània e Israèu artenhudes peth rei Hussein ath long des sòns 46 ans de reinatge.

Aviv Bushinsky, portavotz deth primèr ministre israelian, Benjamin Netanyahu, a assolidat que "Israèu non a cap de motiu entà tèmer era arribada ath tron deth prince Abdalà, perque eth regim jordan ei estable e auem totes es rasons entà pensar que contunharà atau".

Israèu e Jordània, que compartissen ua termièra comuna, signèren un tractat de patz en 1994 qu'acabèc tamb er estat de beligerància e se revirèc ena normalisacion de relacions e en ua cooperacion bilaterau actiua.

Mès prudent, Joseph Nevo, professor dera Universitat de Haifa (en nòrd deth país) qüestionèc era capacitat deth prince Abdalà entà "impausar era sua legitimitat" en tèsta ath prince Hassan, frai deth rei que pendent trenta ans siguec presentat coma eretèr e siguec destituisit dera succession eth mes de gèr darrèr.

"Eth prince Hassan ère considerat com ua persona pròoccidentau favorabla a un apressament tamb Israèu. Abdalà, en cambi, ei un desconèishut que sens docte serà sosmetut as presions des mieis islamistes propèrs ath president palestin, Iassir Arafat, e ar egipci, Hosni Mubarak, entà congelar era normalisacion de relacions tamb Israèu", senhalèc er istoriador.

"Sa pair artenhèc resistir perque era patz tamb Israèu constituisic er objectiu de tota era sua politica", soslinhèc eth professor Nevo, que se mostrèc tanben enquimerat pera "plan dolenta situacion economica jordana".

EDITORIAU

Ja començam a sènter es planhedèrs de torn, escandalisades peth hèt que, des d'ua editoriau de premsa gosam parlar d'auto periodistes en exercici. Lèu tostemp aguestes planhedèrs cruben jornau dera administracion publica, non an n'era mendra idia de çò qu'ei un negòci privat e s'aumplissen de gòl quan a finau de mes guarden eth compde d'estauvis dera Caisha e ven reflectit eth jornau ajustat ara darrèra pesseta. Era minjadora dera administracion qu'a fòrça vrentes contenti e açò justifique o tapoe era boca de moltes misèries deth país. Auem de besonh administracion, l'auem de besonh professionalment e pliamet democratica. E auem de besonh foncionaris boni, professionals e que non vagen amargadi en tot amargar as auti era vida.

Per tant, non ei pas çò de madeish hèr periodisme d'ua manèra privada que laguens d'un organisme public com ei TV3. Era premsa escrita auem era obligacion e auem de besonh parlar dera television e, ath delà, auem per respècte as nòsti lectors era obligacion de criticar,

avalorar o fiscalisar se cau, era television publica que toti pagam, tot e que non la veiguèsem.

Ua television publica, un govèrn com eth Conselh Generau, un ajuntament, a d'èster, o aurie d'èster, un *edifici de veire*, totaument transparent. Susvelhar era gestion dera administracion publica e era sua transparéncia publica ei çò que mèrque er estil e saber hèr democratic d'un equip de govèrn e d'un equip de gestion dera foncion publica.

E çò que passe en Aran ei que non i a transparéncia ne ena administracion ne enes mieis de comunicacion publics. Seríem injusti senon didèsem que gràcies as esfòrci de diuèrsi professionals d'aguesti mieis s'an hèt causes, se hèn causes e segur que se ne haràn fòrça mèis. Mès aguesti professionals an d'entèner que, maugrat eth sòn laudable esfòrc, era sua preciosa dedicacion professionau e era sua militància ena defensa deth país, i a actituds e practiques laguens es mieis publics, e dera administracion publica en repòrt as sòns mieis e respècte es auti, ei a dider es privats, sus es que cau parlà-

QUI SUSVELHE A JOVITA ?

ne e denunciar es practiques caciquius e ath mèis blos estil sicilian que se dan.

Qu'eth Sindic hè un seguiment des mieis de comunicacion ei un hèt, encara que s'aumplisse era boca qu'eth en politica i é per edart e que *passè* de fòrça causes, eca. Demoram que cap des nòsti lectors non se tròbe un cirurgian en un espitau e qu'aguest digue que non ei mèrge, qu'en espitau i a arribat per edart e que *passè* de tot, eca. Mielhor qu'entara sua seguretat personau cambie de cirurgian.

Aciu arrés non passe d'arren. Des deth Conselh se demanen enregistraments, cintes, còpies e se hèn d'auto movements que denòten que se vò hèr veir que non se garde, non s'escote o non se lieg; mèis que se garde, s'escote e se lieg. Mos semble plan ben qu'eth podèr sigue atent as mieis. Ei un acte de responsabilitat politica estar ben informat entà govèrnar. Inclús enteneriem eth jornau de quauque cap de protocòu se reaument eth Conselh, per exemple, auesse cada dia un dossièr de premsa premanit a dispausacion des politics deth govèrn.

Ua auta causa ei era flagranta manipula-

cion deth politic des sòns mieis de comunicacion, ei a dider es mieis publics. Ei sabuda era actitud politica qu'expresse que non ei pas vertat que totes es cadenes de ràdio e television dera Corporacion siguen jos eth contròlle partidista de Convergència. Ei vertat que, en generau, i a fòrça independéncia enes programacions mèis tanben ei vertat que i a intervencions per part des politics en podèr en quauques escadences. Tranquils! Ac hèn es convergents e ac an hèt tanben es socialistes e actuament ac hè Aznar. Com? Bastrussament o subtilament. En tot manipular er estil d'informar o per omission. Entà plaçar es sòns o entà hèr dehòra es auti. En tot hèr competéncia desleiau o non prebotjant era preceptiua ajuda ath sector privat dera comunicacion.

Com ac hè eth sindic Barrera? O non ac hè, e sonque èm ua *mosca colhoera* acabada d'arribar e es darrèrs d'aparèisher en terren des mieis de comunicacion, que vam de mala hè e que sonque shordam?

Qui susvelhe a Jovita?

ETH TSJC SUSPEN ERA POTESTAT SANCIONADORA DETH DECRÈT SUS ETH CINEMA EN CATALAN

Eth Tribunau Superior de Justícia de Catalonha (TSJC) a decidit suspèner era vigència des articles referenti ara potestat sancionadora deth decret sus es mesures de foment dera aufèrta cinematografica doblada e subtitolada en lengua catalana.

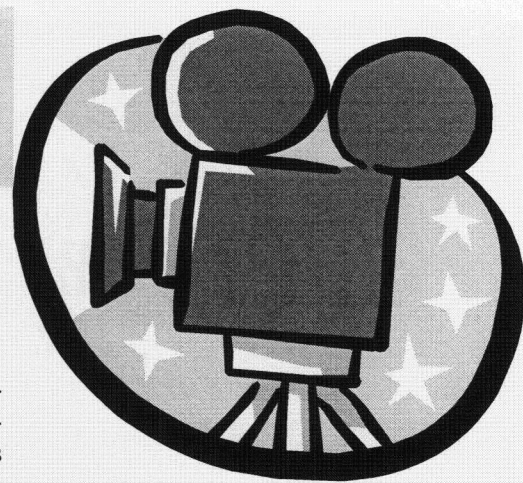
Er acte, qu'a dictat aué era Seccion Cincau deth Contenciós Administratiu deth TSJC afirma qu'es articles 14 e 15 deth nomentat decret son "clara, ostensibla e manifestament nuls de plen dret".

Eth decret, qu'obligue a doblar ath catalan era miestat des còpies des pellicules mès taquilhères que se projècten en Catalonha, auie d'entrar en vigor eth pròplèu 17 de març.

Es productores e distribuïdores nòrd-americanes

Disney, Warner, Fox, Columbia e United International Pictures, amassa tamb d'autes distribuïdores independents, com es espanhòles Lauren Films e Alta Films, presentèren eth passat mes de noveme un recors contra aguest decret deuant eth Tribunau Superior de Justícia de Catalonha (TSJC).

Aguest recors se some as que ja presentèren enes madeishes dates era Associacion Catalana d'Exhibidors Cinematografics (ACEC), eth Grèmi Provincial d'Empresaris de Cinema e era plataforma Convivència Cívica Catalana, presidida peth senador deth PP Aleix Vidal-Quadras.

EN TOT APREGONDIR EN TÈMA

ETH TSJC SUSPEN DUS ARTICLES DETH DECRÈT DE CINEMA SUS DOBLATGES ATH CATALAN

Eth Tribunau Superior de Justícia de Catalonha a suspès dus articles deth decret 237/1998, de 8 de seteme, sus mesures de foment dera aufèrta cinematografica doblades e subtitolades en lengua catalana. Es articles suspenui son eth 14 e eth 15, que se referissen as infraccions e sancions. Aguesti articles diden textuament:

Article 14, Infraccions. 14.1 Es infraccions que se hèsqen sus quòtes lingüístiques de distribucion e de pantalles se classifiquen en plan grèus, grèus e leugères. 14.2 Son infraccions plan grèus a) Er incompliment dera quòta de pantalha en un percentatge superior ath 20% referit ath nombre de dies d'exhibicion de pellicules que cau projectar doblades en catalan o subtitolades en catalan segontes es articles 5 e 6. b) Era faussetat per part d'ua empresa despartidora enes donades qu'acrediten era exhibicion e distribucion de pellicules doblades en catalan o subtitolades en catalan e er incompliment de çò que s'a establèrt enes articles 3 e 4. 14.3 Son infraccions grèus a) Er incompliment dera quòta de pantalha en un percentatge superior ath 10% e

igual o peth dejós eth 20%, referit ath nombre de dies d'exhibicion de pellicules que cau projectar doblades en catalan o subtitolades en catalan segon es articles 5 e 6. b) Era reiteracion dera comission de quate fautes leugères. 14.4 Son infraccions leugères a) Er incompliment dera quòta de pantalha en un percentatge igual o inferior ath 10% referit ath nombre d'ores d'exhibicion de pellicules que s'an de projectar doblades en catalan o subtitolades en catalan, segontes es articles 5 e 6. b) Quinsevolh aute incompliment des que prevè aguest decret. 14.5 D'acòrd tamb era Lei 1/1998, de 7 de gèr, de politica lingüística, es infraccions nomentades enes apartats darrèrs son sancionades en çò que s'a dispasat en article 10.1 dera Lei der Estat 17/1994, de 8 de junh, d'empara e foment dera cinematografia. Article 15 Procediment sancionador 15.1 Era impausacion des sancions nomentades en article 14 se regís peth procediment sancionador regulat peth decret 278/1993 de 9 de noveme 15.2 Es organismes competenti entà impausar es sancions as quaus se referís aguest decret son a) Eth Go-

vèrn dera Generalitat entàs infraccions plan grèus b) Eth conselhèr de Cultura entàs fautes leugères e grèus.

CONTIENGUT DETH DECRÈT

Eth decret establís quòtes lingüístiques, de distribucion e de pantalha entà garantir era preséncia en lengua catalana des pellicules tamb mès taquilhes. Atau, en termini de tres ans, es sales auràn de programar un minim deth 25% des pellicules en catalan. Gràcies ara aplicacion deth Decret, era Generalitat prevè que, en tres ans, eth consum de cinema en catalan s'aurà multiplicat per dètz, en tot passar deth percentatge actuau (mens deth 2%) enquiath 20-25% deth totau d'espectadors en Catalonha. Eth Decret compde tamb quinze articles, ua dispasicion adicionau e tres dispasicions transitòries e establís era distribucion de, coma minim, tantes còpies doblades en catalan com en castelhan en apartat des pellicules infantius, e quan se despartissen en Catalonha mès de 16 còpies d'un determinat títol. En tot cas, era empresa

despartidora aurà d'auer distribuït en catalan un minim deth 25% deth totau des còpies doblades que departisse en Catalonha en un an. Eth decret establís un periòde transitòri de tres ans en quau s'aplicarà sonque ad aqueri títols des que se despartissen mès de 18 còpies, en tot qu'era quòta de pantalha serà deth 20%. Pendent quate ans, non compdaràn entath calcul d'aguesta quòta es títols de reestrea. Aguest decret desplègue er article 28.3 dera Lei de Politica Lingüística, vigenta d'ençà eth 29 de gèr de 1998, e incorpòre quauques alegacions des entitats e associacions deth mon deth cine. En çò que hè ara poblacion, ua enquesta d'opinion hèta a començament d'aguest ostiu per Institut DYM revelèc que quate de cada cinc catalans son favorables entar establiment de quòtes de catalan en cine. Ena madeisha enquesta, mès des dues tresaus parts des enquestadi, eth 68,4% opinen que se hèn pògues pellicules en catalan, e eth 83,3% des enquestadi que van mès d'un viatge ath cine considèren que son plan pògui es títols en catalan.

AUÉ NET DE CINE ENA VAL

Cine deth Centre Culturau de Bossòst: **PSYCHO (Psicòsi)**, tàs 22.30 ores.

Bates (Vincent Vaughn), er estonant e misteriós propietari der otèl, Marion ei violentament assassinada ena docha dera sua cramba. Mès qu'era non ei pas era soleta victima. Milton Arbogast (William H. Macy), eth detectiu privat que li seguís era pista entà investigar eth panatòri des sòs, tanben ei assassinat uns pògui dies dempús d'ua faison misteriosa.

A compdar d'aqueth moment, era fraia e eth nòvi de Marion decidissen campar peth sòn compde es dues desaparicions en tot registrà-se en otèl, a on descubriren que Norman ei un psicopata assassin, un òme tamb dobla personalitat qu'interprete ath madeish temps eth papèr de hilh sosmís e mair autoritària.

Psycho (Psicòsi) ei ua naua e excellenta version dera òbra mèstra d'Alfred Hitchcock, qu'esdevenque ua des pellicules de suspens mès granes deth genre.

Ara, eth sòn director, Guus Van Sant, apuat per ua magnifica interpretacion d'Anne Heche e Vince Vaughn, arrenh a recrear tamb absoluta mestria era tension e eth panic dera pellicula originau.

Cine de Vielha: **LA MÁSCARA DEL ZORRO**, tàs 23 ores.

La Marca de la Justicia... Ei ua grana aventura romantica d'amor e aonor, de tragèdia e victòria que se place en miei dera luta independentista mexicana contra eth 'punh d'acèr' d'Espanha.

Ei tanben ua divertida fabula ath torn de com un bandit, qu'er unic concisament qu'a dera espasa ei qu'era "part punchenta apunte entar adversari", ei convertit en un elegant eròi. An passat 20 ans d'ençà que Don Diego de la Vega (Anthony Hopkins) lutèc tamb exit contra era opression espanhòla ena Nauta Califòrnia en papèr deth romantic e legendari *Zorro*.

Presoèr durant dues decades, ara li cau trobar un successor entà arturar es plans de Don Rafael Montero (Stuart Wilson) -eth poderós exgovernador espanhòu dera Nauta Califòrnia que privèc dera libertat a de la Vega, li prenc era sua hemna Esperanza (Julietta Rosen) e era sua hilha Elena (Catherine Zeta-Jones)-, que planege crompà-li a Mexic er estat de Califòrnia. Alejandro Murieta (Antonio Banderas), un bandit tamb un escur passat, ei transformat per Don Diego en un nau

Zorro entà que l'ajude a esbaussar es plans de Montero. En tot condar era eroica istòria d'aguesti personatges, *The Mask of Zorro* seguís es passi ath nau *Zorro* quan aguest asumís era identitat secreta de de la Vega e comence ua relacion amorosa tamb ua hemna qu'ei molt a pròp deth còr deth sòn predecessor.

Ja auie barrat era net e Marion Crane (Anne Heche) portauè condusint fòrça ores sense parar, hugint de Phoenix, a on auie panat ath sòn cap ua importanta quantitat de sòs. Completament fatigada en tot ploiguiè a còp de farrats sus era carretèra, decidís arturà-se en prumèr otèl que tròbe, logar ua cramba, dochà-se e posà-se. Totun, en aqueth reconhat lòc e aquera terribla net, tranquillitat ei era unica causa que non trobarà. Dempús de sopar, en companhia de Norman

AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA TRADUCCION E TOT AQUERÒ QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ. CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA. TELEFON 973 64 17 72

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail: vivenciaraanesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha

Tirada: 1000 exemplars.